

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด
เขต 3

16

DEVELOPING GUIDELINES TO OPERATE INTERNAL QUALITY ASSURANCE OF
SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 3

สวัสดิ์ โคตรสมบัติ*

ดร.ฉันทยาภรณ์ พาพลงาม**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 344 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 172 คน และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานประกันคุณภาพภายใน จำนวน 172 คน ปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Content Analysis โดยการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวม มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน
2. สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวม มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน
3. การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมา คือ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ การดำเนินงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีได้นั้น สถานศึกษาต้องอาศัยแนวคิดการพัฒนาเชิงระบบของเดมิ่ง (Plan Do Check Act) มาเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติงาน และทุกขั้นตอนของการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ต้องเน้นการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) โดยมีผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสถานศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมดำเนินการและร่วมตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษา และใช้หลักการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อขอรับการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกัน

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

4. แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เรียน ร่วมกันวางแผนเชิงกลยุทธ์ ดำเนินงานตามแผนอย่างเป็นระบบ มีการนิเทศ กำกับ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้และพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายของสถานศึกษาต้องมีการทำงานที่มุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีความตระหนักรับรู้และเห็นคุณค่าของการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดเป้าหมายและดำเนินโครงการ/กิจกรรม โดยใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก หรือผลการวิจัยที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องมาเป็นฐานในการกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและปรับปรุงงานเป็นระยะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the current situation, The desirable state of internal quality assurance of the school, 2) study on the development and internal quality assurance of the school under the office of Roi Et Primary Educational Service Area 3. The samples were 344 of 172 administrators and 172 teachers in the academic year 2015. The research instruments were a questionnaire and interview Statistical analysis used to analyze the collected data were frequency, percentage mean, standard deviation, and content analysis by descriptive lecture;

The research results are as follows;

1. The overall Internal quality assurance of the school under the office of Roi Et Primary Educational Service Area 3 was at the highest level in every aspects.
2. The overall desirable state internal quality assurance of the school under the office of Roi Et Primary Educational Service Area 3 was at the highest level in every aspects.
3. The need of the development of internal quality assurance auditing Under the office of Roi Et Primary Educational Service Area 3 showed that the highest need were to set the standard of educational institution. The second is the study. Of school management plan aimed at quality standard study of tourism study. Management and information. The implementation of development plan of school education management and provide the internal quality assessment standards of educational institutions, respectively. The results mentioned operation development of internal quality assurance system of school with good performance. The school will have to rely on the concept of development of system of Deming (Plan Do Check Act) is the basis of practice. Every step of the operation and development of internal quality assurance system for school. To focus on school based management (School-Based Management: SBM) with the relevant parties, consisting of the school board. Parents, community and school to participate. Joint decision activities. To increase the efficiency and effectiveness of management education. And use the principle of cooperation from all sectors to obtain support and promote the quality education together.
4. Guidelines for the development of internal quality assurance of the school under the office of Roi Et Primary Educational Service Area 3 administrators and teachers should be exploring the needs of students, sharing a strategic plan Operational plans systematically. Supervision and monitoring evolution projects/activities to parents, community, government organization and private sector participation in the provision of and developing knowledge and

understanding about the education quality All stakeholders of the school must be working to benefit to the student The awareness and perceived value of function systematically The orientation and project/activity by using the self assessment, the quality evaluation of external organizations Or were created to solve a problem or school students development As well as other findings related to the base to determine the operation to achieve the efficiency.

บทนำ

ปัจจุบันนี้มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้และมีการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ การพัฒนาคน และการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อทำศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักการคิดวิเคราะห์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข. (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 1)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องบริหารจัดการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ส่งเสริมผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการและวิธีบริหารและการจัดการคุณภาพ (Quality Management) สมัยใหม่ ที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยความมั่นใจนี้อยู่บนรากฐานของหลักวิชา ข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ ดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดไว้อย่างชัดเจนในหมวด 6 เรื่อง มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และมาตรา 48 ระบุให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน นอกจากนี้ มาตรา 49 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี และต้องเสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 3)

ในการจัดการศึกษา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามุ่งสร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและจะพัฒนาให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่เขียนไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ และภารกิจที่ชัดเจน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งในการจัดทำวิสัยทัศน์และภารกิจเพื่อจัดทำแผนดังกล่าว จำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของท้องถิ่น เช่น ที่ตั้งของสถานศึกษา ความต้องการของชุมชน สภาพผู้เรียน จุดเด่น จุดด้อยในด้านต่างๆ ภาพรวมและจุดยืนของสถานศึกษา และเมื่อดำเนินการตามแผนแล้วจะต้องมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา จำเป็นต้องมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินงาน และผลการดำเนินงานที่มุ่งเป้าหมายไปที่ผู้เรียน สารสนเทศจากผลของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจะนำไปสู่การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 2-3)

ปัจจุบันมีปัจจัยภายในและภายนอกประเทศหลายประการที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเร่งดำเนินการโดยด่วน รัฐบาลจึงได้ออกกฎ และระเบียบต่างๆ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ในวรรคสอง บัญญัติว่า ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ฉบับที่ผ่านมาเมื่อ พ.ศ. 2546 ได้ยกเลิกไป จึงได้ประกาศกฎกระทรวงว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 47 ระบุให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยมีระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบการประกันคุณภาพภายในมุ่งเน้นการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 18 (2) โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี พ.ศ. 2553 ได้มีการปรับปรุงกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ ตามแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ ทั้งระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 หมวด 2 ข้อ 14 ดังนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 6) การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ราชกิจจานุเบกษา. 2553 : 26)

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จะต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้กำหนดกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งระดับการศึกษาปฐมวัย สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนินการตามกฎกระทรวงดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิผล และสร้างความเชื่อมั่นและมั่นใจให้แก่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stake Holders) ทั้งหลาย ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าเป็นไปอย่างมีคุณภาพซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผู้รับการศึกษาทุกคนอย่างทั่วถึง ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ดำเนินการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัด โดยการกำหนดมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินการตามนโยบายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า ผลการติดตาม ทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย มีระดับคุณภาพ พอใช้ ร้อยละ 3.75 ดี ร้อยละ 54.26 และดีมาก ร้อยละ 41.99 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีระดับคุณภาพ พอใช้ ร้อยละ 2.87 ดี ร้อยละ 57.24 และดีมาก ร้อยละ 39.89 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. 2557 ข : 4-6)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยในฐานะเป็นครูซึ่งมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนางานประกันคุณภาพของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 เพื่อทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้

**สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 8 ด้าน**

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 213 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 172 โรงเรียน โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan

(วาริ พึ่งสวัสดิ์. 25521 : 191) และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดของสถานศึกษา (Stratified Random Sampling) และทำการเจาะจงเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 172 คน และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 172 คน รวม 344 คน แล้วผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (interview) ที่รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ดังนี้

1. แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 6) การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

2. แบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 โดยจำแนกข้อคำถามเป็นประเด็นต่างๆ ประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 6) การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

2. ดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้ด้วยตนเองและได้รับแบบสอบถามคืน ร้อยละ 100 จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำข้อมูลไปวิเคราะห์ตามขั้นตอนทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปตามรายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายรายชื่อ รายด้าน และความหมายในภาพรวม การแปลผลค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน 5 ระดับ ของบุญชม ศรีสะอาด และคณะ (2553 : 144)
3. แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis และการบรรยายเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน รองลงมาคือ ด้านจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ด้านจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้านดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ตามลำดับ
2. สภาพที่พึงประสงค์ ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน รองลงมาคือ ด้านจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ด้านจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ตามลำดับ
3. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมา คือ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ

4. แนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในสถานศึกษาต้องมีการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมอย่างมุ่งมั่น เป็นระบบ และมุ่งประโยชน์ไปที่คุณภาพของนักเรียนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมาย โครงการ/กิจกรรม ที่ใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก หรือ ผลการวิจัยที่สถานศึกษา จัดทำขึ้น เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาเอง ตลอดจนใช้ผลการวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นฐานในการ กำหนดเป้าหมายคุณภาพของผู้เรียน การติดตาม ตรวจสอบ และการปรับปรุงงานเป็นระยะจะทำให้งานบรรลุผลอย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนก็จะเป็นที่พึงประสงค์ของผู้ปกครอง ชุมชน และประเทศชาติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย สภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองที่จะดำเนินงานเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา โดยนำมาตรฐานการศึกษาของชาติ เอกลัทธิของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาขั้น พื้นฐานมาเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายในและการ ประเมินคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาที่เป็นองค์กรมหาชน เพื่อให้มีการ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ต่อไป

2. จากผลการวิจัย สภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และสภาพปัญหา/ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ดังนั้น สถานศึกษาทุกระดับจะต้องให้ความสำคัญต่อการ ดำเนินการจัดทำแผนตามกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ เนื่องจากแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือในการ สื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน กรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่นที่ เกี่ยวข้อง ได้รับรู้และเข้าใจในการบริหารและการจัดการคุณภาพที่มีการแสดงเป้าหมายทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน

3. จากผลการวิจัย สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ สถานศึกษาต้องมีระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่นำไปสู่ คุณภาพของผู้เรียน รวมถึงต้องมีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน สามารถเรียกใช้ได้ทันที ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ตามระบบการประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. จากผลการวิจัย สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอยู่ใน ระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ดังนั้น สถานศึกษาต้องดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากทุกฝ่ายที่

เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่รวบรวม วิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศ โดยใช้วิธีการ/รูปแบบที่หลากหลาย เช่น SWOT Analysis เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. จากผลการสัมภาษณ์ แนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการใช้กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการต่างๆ รวมทั้งใช้ผลการประเมินตนเอง ผลการประเมินคุณภาพจากภายนอก หรือผลการวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นฐานในการดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนก็จะเป็นที่พึงประสงค์ของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อจะได้รับทราบแนวคิดในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในระดับอื่นๆ และเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อทราบผลการดำเนินงานและนำมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

3. ควรทำการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพื่อการพัฒนาแนวทางของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และดำเนินการอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2553/A/045/1.PDF>. (1 พฤศจิกายน 2557).

กระทรวงศึกษาธิการ. ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.

คำสอน นันแก้ว. การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2552.

ราชกิจจานุเบกษา. กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2553.

เล่มที่ 127 ตอนที่ 23 ก. (2 เมษายน 2553) : 15-26 2553.

วรรณภา พุดสี. การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลร่องคำ

อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ค.ศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2551.

สุภาพ จันทะคาม. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ร้อยเอ็ด : มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด,

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. กลุ่มนิเทศและติดตามผลการจัดการศึกษา. (2557ข).

รายงานผลการจัดการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2556. (เอกสารอัดสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2543.

สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. ระบบประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2546.

Atria, Joseph P. “The Effect of the Illinois Quality Assurance and Improvement Planning Process on Chicago Public School Teacher Attitudes toward School Improvement.”

[online] Available : <http://www.thailis.uni.net.th/dao> Dissertation Abstracts International : Pub, (10 Jan 1999)

Guzman, Jane Carlos. “Three Essays on high – school Educational Outcomes in colombia,” Dissertation Abstract International. 65(11) : 4274–A ; May, 2005.

Julian, Reynaldo Hernandez. “Microeconomic Studies in Higher Education.” Dissertation Abstract International. 66(9) : 3384 –A; March, 2006.

วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร